C/2025/3992

20.8.2025

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 8ης Ιουλίου 2025

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Μάλτας

(C/2025/3992)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

Γενικές παρατηρήσεις

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263, που άρχισε να ισχύει στις 30 Απριλίου 2024, προσδιορίζει τους στόχους του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης, το οποίο έχει ως στόχο να προωθούνται τα υγιή και βιώσιμα δημόσια οικονομικά, η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και η ανθεκτικότητα μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και να προλαμβάνονται τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα. Ο κανονισμός ορίζει ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή ασκούν πολυμερή εποπτεία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σύμφωνα με τους στόχους και τις απαιτήσεις που ορίζονται στη ΣΛΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τη διατύπωση και την εποπτεία της εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Ο κανονισμός προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο για τη δημοσιονομική πολιτική και τονίζει τη μεσοπρόθεσμη εστίασή της, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο που περιέχει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις του, για χρονικό διάστημα τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με τη διάρκεια της εθνικής νομοθετικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών [2] στα εν λόγω σχέδια οφείλει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του ελλείμματος γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί κατά έως και τρία έτη.

[1] ΕΕ L, 2024/1263 της 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους· ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων· iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια· iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση· v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας· και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]), με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο ΜΑΑ παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη, με την οποία επιτυγχάνεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση, για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο ΜΑΑ ενισχύει την οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη, αποτελώντας παράλληλα την κινητήρια δύναμη για βιώσιμες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, προωθώντας ιδίως την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και καθιστώντας τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(3) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]) (στο εξής: κανονισμός REPowerEU), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν βοηθά να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, αυξάνοντας παράλληλα την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Μάλτα πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(4) Στις 13 Ιουλίου 2021 η Μάλτα υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του εν λόγω κανονισμού, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V. Στις 5 Οκτωβρίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας ([5]), η οποία τροποποιήθηκε στις 14 Ιουλίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([6]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5, που να δηλώνει ότι η Μάλτα έχει επιτύχει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική επίτευξη προϋποθέτει ότι δεν έχει αναιρεθεί η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων για την ίδια μεταρρύθμιση ή επένδυση.

(5) Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Συμβούλιο, βάσει σύστασης της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Μάλτας ([7]). Το σχέδιο υποβλήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 11 και το άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, καλύπτει την περίοδο από το 2025 έως το 2028 και παρουσιάζει δημοσιονομική προσαρμογή σε διάστημα τεσσάρων ετών.

(6) Στις 26 Νοεμβρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2025 της Μάλτας. Την ίδια ημερομηνία, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2025, στην οποία η Μάλτα δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2025, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([8]) στις 13 Μαΐου 2025 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 10 Μαρτίου 2025.

(7) Στις 29 Ιανουαρίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας, ένα στρατηγικό πλαίσιο που αποσκοπεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της ΕΕ κατά την επόμενη πενταετία. Σε αυτήν προσδιορίζονται οι τρεις επιταγές μετασχηματισμού της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης: i) καινοτομία· ii) απανθρακοποίηση και ανταγωνιστικότητα· και iii) ασφάλεια. Για να γεφυρωθεί το χάσμα καινοτομίας η ΕΕ έχει ως στόχο να ενισχύσει τη βιομηχανική καινοτομία, να στηρίξει την ανάπτυξη νεοφυών επιχειρήσεων μέσω πρωτοβουλιών όπως η στρατηγική της ΕΕ για τις νεοφυείς επιχειρήσεις και την επέκτασή τους, και να προωθήσει την υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η κβαντική υπολογιστική. Στο πλαίσιο της επιδίωξης μιας πιο πράσινης οικονομίας, η Επιτροπή παρουσίασε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την οικονομικά προσιτή ενέργεια και μια συμφωνία για καθαρή βιομηχανία,

([3]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2021, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας (ST 11941/2021 INIT· ST 11941/2021 ADD 1).

([6]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης του Συμβουλίου, της 5ης Οκτωβρίου 2021, σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας (ST 11202/2023 INIT, ST 11202/2023 ADD 1).

([7]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2025, για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Μάλτας, ΕΕ C/2025/649, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/649/oj.

([8]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 13ης Μαΐου 2025, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

διασφαλίζοντας ότι η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια θα παραμείνει οικονομικά αποδοτική και φιλική προς την ανταγωνιστικότητα, ιδίως για τους ενεργοβόρους τομείς, και θα αποτελεί μοχλό ανάπτυξης. Για να μειωθούν οι υπερβολικές εξαρτήσεις και να αυξηθεί η ασφάλεια η Ένωση δεσμεύτηκε να ενισχύσει τις παγκόσμιες εμπορικές εταιρικές σχέσεις, να διαφοροποιήσει τις αλυσίδες εφοδιασμού και να διασφαλίσει την πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες και καθαρές πηγές ενέργειας. Οι προτεραιότητες αυτές υποστηρίζονται από οριζόντιους παράγοντες διευκόλυνσης, δηλαδή την κανονιστική απλούστευση, την εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς, τη χρηματοδότηση της ανταγωνιστικότητας και μιας Ένωσης Αποταμιεύσεων και Επενδύσεων, την προώθηση δεξιοτήτων και ποιοτικών θέσεων εργασίας, και τον καλύτερο συντονισμό των πολιτικών της ΕΕ. Η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας ευθυγραμμίζεται με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, διασφαλίζοντας ότι οι οικονομικές πολιτικές των κρατών μελών συνάδουν με τους στρατηγικούς στόχους της Επιτροπής, ώστε να δημιουργείται μια ενοποιημένη προσέγγιση όσον αφορά την οικονομική διακυβέρνηση που να προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση.

(8) Το 2025 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται παράλληλα με την εφαρμογή του ΜΑΑ. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι εν λόγω ειδικές ανά χώρα συστάσεις παραμένουν εξίσου σημαντικές για την αξιολόγηση των τροποποιημένων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(9) Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις 2025 καλύπτουν τις βασικές προκλήσεις οικονομικής πολιτικής οι οποίες δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών προκλήσεων που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για την περίοδο 2019-2024.

(10) Στις 4 Ιουνίου 2025 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2025 για τη Μάλτα. Αξιολόγησε την πρόοδο της Μάλτας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών για τη χώρα συστάσεων και προέβη σε απολογισμό της υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας. Με βάση την ανάλυση αυτή, στην έκθεση χώρας προσδιορίζονται οι πλέον πιεστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Μάλτα. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Μάλτας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για το 2030 ως προς την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Αξιολόγηση της ετήσιας έκθεσης προόδου

(11) Στις 21 Ιανουαρίου 2025 το Συμβούλιο συνέστησε τους ακόλουθους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών για τη Μάλτα: 6,0 % το 2025, 5,8 % το 2026, 5,8 % το 2027 και 6,1 % το 2028, οι οποίοι αντιστοιχούν στους μέγιστους σωρευτικούς ρυθμούς αύξησης που υπολογίστηκαν με το 2023 ως έτος αναφοράς, ήτοι 13,8 % το 2025, 20,4 % το 2026, 27,4 % το 2027 και 35,1 % το 2028. Την περίοδο 2025-2028 αυτοί οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών συμπίπτουν με τη διορθωτική πορεία σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 4 του κανονισμού 1467/97, όπως συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025 προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος ([9]). Στις 30 Απριλίου 2025 η Μάλτα υπέβαλε την ετήσια έκθεση προόδου της ([10]) σχετικά με τα μέτρα που έλαβε ανταποκρινόμενη στη σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2025, προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος και σχετικά με την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Η ετήσια έκθεση προόδου αντικατοπτρίζει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Μάλτας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(12) Ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και οι επιπτώσεις του αποτελούν πρόκληση για την ίδια την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή συνέστησε στα κράτη μέλη να ενεργοποιήσουν την εθνική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης με συντονισμένο τρόπο για να στηρίξουν τις προσπάθειες της ΕΕ να επιτύχει ταχεία και σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών. Η πρόταση αυτή έγινε δεκτή με ικανοποίηση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 6ης Μαρτίου 2025, με την επιφύλαξη του ιδιαίτερου χαρακτήρα της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας ορισμένων κρατών μελών, λαμβανομένων δε υπόψη των συμφερόντων όλων των κρατών μελών στους τομείς της ασφάλειας και της άμυνας, σύμφωνα με τις Συνθήκες.

(13) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat ([11]), το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Μάλτας μειώθηκε από 4,7 % του ΑΕΠ το 2023 σε 3,7 % το 2024, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 47,9 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2023 σε 47,4 % στα τέλη του 2024. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι εξελίξεις αυτές ισοδυναμούν με ρυθμό αύξησης των καθαρών δαπανών ίσο με 13,9 % το 2024. Στην ετήσια έκθεση προόδου 2025, η Μάλτα εκτιμά την

([9]) Σύσταση του Συμβουλίου προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος στη Μάλτα, ST 5036/25.
([10]) Οι ετήσιες εκθέσεις προόδου για το 2025 είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.
([11]) Eurostat – Δείκτες ευρώ, 22.4.2025.

αύξηση των καθαρών δαπανών το 2024 σε 14,3 %. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([12]), ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, ήταν επεκτατικός, ίσος με 1,2 % του ΑΕΠ, το 2024.

(14) Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση προόδου, στο μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές της Μάλτας προβλέπεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ ύψους 4,0 % το 2025, ενώ ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ προβλέπεται να ανέλθει σε 2,3 % το 2025. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 4,1 % το 2025 και κατά 4,0 % το 2026, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 2,2 % το 2025 και 2,1 % το 2026.

(15) Στην ετήσια έκθεση προόδου, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί στο 3,3 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο λόγος του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 48,4 % έως τα τέλη του 2025. Οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε αύξηση των καθαρών δαπανών κατά - 0,1 % το 2025. Στις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης υπολογίζεται στο 3,2 % του ΑΕΠ για το 2025. Η μείωση του ελλείμματος το 2025 αντικατοπτρίζει κυρίως τη μείωση άλλων κεφαλαιουχικών δαπανών λόγω της λήξης των δαπανών που σχετίζονταν με τον εθνικό αερομεταφορέα. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Επιτροπής, οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 0,8 % το 2025. Αυτές οι υψηλότερες προβολές αύξησης των καθαρών δαπανών σε σύγκριση με την ετήσια έκθεση προόδου οφείλονται στις διαφορετικές προβολές όσον αφορά την εθνική συγχρηματοδότηση ενωσιακών προγραμμάτων και άλλες κεφαλαιουχικές δαπάνες. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός, ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, προβλέπεται να είναι συσταλτικός, ίσος με 1,9 % του ΑΕΠ, το 2025. Ο λόγος του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 47,6 % έως τα τέλη του 2025.

(16) Δαπάνες γενικής κυβέρνησης ύψους 0,2 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2025, έναντι 0,3 % του ΑΕΠ το 2024, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από τη μη επιστρεπτέα στήριξη του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας καθιστούν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης και το χρέος γενικής κυβέρνησης της Μάλτας.

(17) Οι αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης στη Μάλτα ανήλθαν στο 0,5 % του ΑΕΠ το 2021, στο 0,5 % του ΑΕΠ το 2022 και στο 0,4 % του ΑΕΠ το 2023 ([13]). Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, οι αμυντικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν στο 0,4 % του ΑΕΠ το 2024 και το 2025. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε μείωση κατά 0,1 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021.

(18) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, οι καθαρές δαπάνες της Μάλτας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 0,8 % το 2025 και κατά 14,9 % σωρευτικά το 2024 και το 2025. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών δαπανών της Μάλτας το 2025 προβλέπεται να είναι χαμηλότερη από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης βάσει της διορθωτικής πορείας. Αν τα έτη 2024 και 2025 εξεταστούν μαζί, ο σωρευτικός ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών προβλέπεται να υπερβεί τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης, με απόκλιση ([14]) ύψους 0,2 % του ΑΕΠ. Η προβλεπόμενη σωρευτική απόκλιση δεν υπερβαίνει το όριο του 0,6 % του ΑΕΠ για τη σωρευτική απόκλιση, πέραν του οποίου θα υπήρχε ισχυρή παραδοχή μη ανάληψης αποτελεσματικής δράσης. Ως εκ τούτου, η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος για τη Μάλτα αναστέλλεται. Ταυτόχρονα, η Μάλτα καλείται να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να λάβει περαιτέρω μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί με τη διορθωτική πορεία. Θα διενεργηθεί πληρέστερη αξιολόγηση όταν είναι διαθέσιμα τα απολογιστικά στοιχεία.

(19) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στη Μάλτα να καταργήσει σταδιακά τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας πριν από τον χειμώνα 2024/2025. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, ενώ το καθαρό δημοσιονομικό κόστος ([15]) των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2024, προβλέπεται να ισούται με 1,0 % το 2025. Ειδικότερα, οι περικοπές στους έμμεσους φόρους κατανάλωσης ενέργειας και οι επιδοτήσεις στην παραγωγή ενέργειας για την αντιστάθμιση της αύξησης των τιμών της εισαγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας παραμένουν σε ισχύ. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας δεν καταργήθηκαν σταδιακά πριν από τον χειμώνα του 2024/2025. Αυτό δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

([12]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

([13]) Eurostat, δημόσιες δαπάνες βάσει της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών (COFOG). Λόγω μεθοδολογικών διαφορών μεταξύ των ορισμών της COFOG και του ΝΑΤΟ, οι δαπάνες που βασίζονται στον ορισμό της COFOG ενδέχεται να διαφέρουν από τις δαπάνες που βασίζονται στον ορισμό του ΝΑΤΟ.

([14]) Από το 2026 τα στοιχεία αυτά θα εμφανίζονται στον λογαριασμό ελέγχου που θεσπίζεται με το άρθρο 22 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

([15]) Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

(20) Η ετήσια έκθεση προόδου δεν περιλαμβάνει δημοσιονομικές προβολές πέραν του 2025. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής προβλέπουν έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ύψους 2,8 % του ΑΕΠ το 2026. Η μείωση του ισοζυγίου της γενικής κυβέρνησης το 2026 αντικατοπτρίζει κυρίως την περαιτέρω μείωση των επιδοτήσεων. Οι εξελίξεις αυτές αντιστοιχούν σε αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 5,3 % το 2026. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός, ο οποίος περιλαμβάνει τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται σε εθνικό και σε ενωσιακό επίπεδο, προβλέπεται να είναι συσταλτικός, ίσος με 0,8 % του ΑΕΠ, το 2026. Σύμφωνα με τις προβολές της Επιτροπής, ο λόγος του χρέους γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ θα μειωθεί στο 47,3 % έως τα τέλη του 2026.

Βασικές προκλήσεις πολιτικής

(21) Η αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού παραμένει καίριας σημασίας για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και του δίκαιου χαρακτήρα των φορολογικών συστημάτων. Λαμβανομένων υπόψη των δευτερογενών επιπτώσεων των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού μεταξύ κρατών μελών, έχει ύψιστη σημασία η συντονισμένη δράση προς συμπλήρωση της νομοθεσίας της ΕΕ μέσω εθνικών πολιτικών από όλα τα κράτη μέλη. Η Μάλτα έχει λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση των πρακτικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού εφαρμόζοντας διεθνείς και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες που είχαν συμφωνηθεί προηγουμένως και υλοποιώντας μεταρρυθμίσεις για τις οποίες δεσμεύτηκε στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως η θέσπιση νομοθεσίας για τη μεταβιβαστική τιμολόγηση, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή από τον Ιανουάριο του 2024. Ωστόσο, έως ότου η Μάλτα εφαρμόσει την παρακράτηση φόρου —ή ισοδύναμα αμυντικά μέτρα— επί των πληρωμών τόκων, μερισμάτων και δικαιωμάτων που καταβάλλουν εταιρείες με έδρα τη Μάλτα σε δικαιοδοσίες μηδενικής και χαμηλής φορολογίας (εν προκειμένω νοούμενες ως κάθε περιοχή δικαιοδοσίας με νόμιμο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος εταιρειών κάτω από 9 %, δηλαδή τον χαμηλότερο νόμιμο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος εταιρειών στην ΕΕ), προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να μεταφέρουν τα κέρδη τους αφορολόγητα σε τρίτες χώρες, ο κίνδυνος διπλής μη φορολόγησης των εν λόγω κερδών παραμένει υψηλός. Επιπλέον, η μεταχείριση των ημεδαπών μη εγκατεστημένων εταιρειών εξακολουθεί να ενέχει τον κίνδυνο διπλής μη φορολόγησης τόσο για τις εταιρείες όσο και για τα φυσικά πρόσωπα.

(22) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να ολοκληρωθεί η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, προκειμένου να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Μάλτας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η ανακοίνωση της Επιτροπής «NextGenerationEU — Ο δρόμος προς το 2026», η οποία εκδόθηκε στις 4 Ιουνίου 2025, αποσαφηνίζει το εφαρμοστέο χρονοδιάγραμμα για τη λήξη του μηχανισμού και παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη για τη βελτιστοποίηση της εφαρμογής του έως τις 31 Αυγούστου 2026, μεταξύ άλλων σχετικά με τον τρόπο περαιτέρω εξορθολογισμού των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), καθορίζει τις βασικές επιλογές που πρέπει να εξεταστούν κατά την αναθεώρησή τους, και τονίζει τη σημασία του προσεκτικού κοινού σχεδιασμού ενόψει της υποβολής των τελευταίων αιτήσεων πληρωμής το 2026. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία ανάληψη ιδίας ευθύνης για την επιτυχή υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(23) Η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, τα οποία περιλαμβάνουν στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), έχει επιταχυνθεί στη Μάλτα. Είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη διασφάλιση της ταχείας εφαρμογής των εν λόγω προγραμμάτων, ενώ παράλληλα να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπός τους επιτόπου. Η Μάλτα λαμβάνει ήδη μέτρα στο πλαίσιο των οικείων προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης, με παράλληλη ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Ταυτόχρονα, η Μάλτα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με τις ελλείψεις και τις αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης, την εγγύηση της ασφάλειας της υδροδότησης και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, η Μάλτα οφείλει —στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των ταμείων της πολιτικής συνοχής— να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στις συστάσεις χώρας του 2024. Οι προτάσεις της Επιτροπής που εκδόθηκαν την 1η Απριλίου 2025 ([16]) παρατείνουν την προθεσμία για την υποβολή αξιολόγησης —για κάθε πρόγραμμα— των αποτελεσμάτων της ενδιάμεσης επανεξέτασης πέραν της 31ης Μαρτίου 2025. Παρέχουν επίσης δυνατότητες ευελιξίας για την επιτάχυνση της υλοποίησης των προγραμμάτων και κίνητρα για τα κράτη μέλη ώστε να διαθέσουν πόρους της πολιτικής συνοχής σε πέντε στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας της Ένωσης, και συγκεκριμένα την ανταγωνιστικότητα στις στρατηγικές τεχνολογίες, την άμυνα, τη στέγαση, την ανθεκτικότητα των υδάτων και την ενεργειακή μετάβαση, καθώς και σε επενδύσεις για δεξιότητες σε τομείς προτεραιότητας, διατηρώντας παράλληλα στα προγράμματα του ΕΚΤ+ την έμφαση στα άτομα που βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση.

([16]) Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης — COM (2025) 123 final.

(24) Η πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) παρέχει την ευκαιρία για επενδύσεις σε μια βασική στρατηγική προτεραιότητα της ΕΕ μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητάς της. Η STEP διοχετεύεται μέσω 11 υφιστάμενων ταμείων της ΕΕ. Τα κράτη μέλη μπορούν να συμβάλουν και αυτά στο πρόγραμμα InvestEU για τη στήριξη επενδύσεων σε τομείς προτεραιότητας. Η Μάλτα θα μπορούσε να αξιοποιήσει με βέλτιστο τρόπο τις πρωτοβουλίες αυτές για να στηρίξει την ανάπτυξη ή την παραγωγή κρίσιμων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών.

(25) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, η Μάλτα θα πρέπει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις εναπομένουσες προκλήσεις που σχετίζονται με τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, την εκπαίδευση και τις δεξιότητες, την ενέργεια και την απανθρακοποίηση, τις οδικές μεταφορές και την έρευνα και την καινοτομία.

(26) Η βελτίωση των αποτελεσμάτων της καινοτομίας είναι ζωτικής σημασίας για τη Μάλτα προκειμένου να διατηρήσει την αύξηση της παραγωγικότητάς της και να στραφεί σε μια πιο ανθεκτική και βασισμένη στη γνώση οικονομία. Οι συνολικές δαπάνες της Μάλτας για έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι οι δεύτερες χαμηλότερες στην ΕΕ (0,64 % του ΑΕΠ το 2023 έναντι μέσου όρου 2,24 % της ΕΕ) και μειώνονται την τελευταία δεκαετία. Αυτό αφορά τόσο τις δημόσιες όσο και τις ιδιωτικές δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη. Οι δημόσιες επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι χαμηλότερες απ' ό,τι πριν από 10 χρόνια και πολύ χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ (0,27 % του ΑΕΠ το 2023 έναντι μέσου όρου 0,72 % της ΕΕ). Η εικόνα είναι παρόμοια για τις ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη (0,37 % του ΑΕΠ έναντι μέσου όρου 1,49 % της ΕΕ). Η έλλειψη επενδύσεων επηρεάζει την αριστεία του δημόσιου συστήματος έρευνας και τα αποτελέσματα της καινοτομίας. Η Μάλτα θα ωφελούνταν από την προώθηση τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη, ιδίως με την εφαρμογή στοχευμένων φορολογικών κινήτρων.

(27) Η Μάλτα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά την επίτευξη πράσινης οικονομικής ανάπτυξης, η οποία σημαίνει εξισορρόπηση της οικονομικής ανάπτυξης με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Η πράσινη μετάβαση της χώρας παρεμποδίζεται από τον κυρίαρχο ρόλο των ορυκτών καυσίμων στο ενεργειακό της σύστημα. Η Μάλτα καταγράφει σημαντικές επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων για τις οποίες δεν έχει προγραμματιστεί σταδιακή κατάργηση πριν από το 2030. Ειδικότερα, οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων που δεν αντιμετωπίζουν την ενεργειακή φτώχεια με στοχευμένο τρόπο ούτε ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανησυχίες για την ενεργειακή ασφάλεια εμποδίζουν τον εξηλεκτρισμό των μεταφορών και δεν είναι ζωτικής σημασίας για τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα· θα μπορούσαν να θεωρηθούν προτεραιότητα για σταδιακή κατάργηση. Στη Μάλτα, οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων —όπως η συνεχιζόμενη στήριξη προς την Enemalta, οι επιδοτήσεις για τους παραγωγούς προϊόντων πετρελαίου, ιδίως βενζίνης και ντίζελ, και η μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τη βενζίνη και το ντίζελ— είναι οικονομικά μη αποδοτικές και λειτουργούν ως αντικίνητρο για την υιοθέτηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την απανθρακοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, αντιπροσωπεύουν δημοσιονομική επιβάρυνση για τα δημόσια οικονομικά της Μάλτας. Ακόμα, το μερίδιο ενέργειας της Μάλτας από ανανεώσιμες πηγές στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας ήταν μόλις 15 % το 2023, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά υιοθέτησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ΕΕ. Παρότι σχεδόν το σύνολο της εγκατεστημένης δυναμικότητας ανανεώσιμης ενέργειας είναι χερσαία ηλιακή ενέργεια, η Μάλτα έχει σημαντικές δυνατότητες να επεκτείνει το ενεργειακό της μείγμα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μέσω μεγάλης κλίμακας υπεράκτιων έργων αιολικής και ηλιακής ενέργειας. Η ικανότητα της Μάλτας να αναπτύξει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να βελτιώσει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της εξαρτάται επίσης από την ικανοποιητική πρόοδο, με καθοριστικής σημασίας στήριξη από την πολιτική συνοχής της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027, όσον αφορά την κατασκευή της δεύτερης γραμμής διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας με την Ιταλία και τη συνέχιση της ενίσχυσης και του εκσυγχρονισμού του εγχώριου δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της ευελιξίας του. Επιπλέον, παρότι υπάρχουν ορισμένα μέτρα στήριξης για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, καθώς και επενδύσεις στην ανακαίνιση κτιρίων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Μάλτας, η τελική κατανάλωση ενέργειας σε οικιστικά κτίρια αυξήθηκε κατά 13,5 % μεταξύ του 2018 και του 2022. Η Μάλτα θα μπορούσε να επωφεληθεί από περαιτέρω δράση για την προώθηση της βελτίωσης της αποδοτικότητας στον κτιριακό τομέα, η οποία θα συμβάλει επίσης στην επίτευξη του στόχου για μείωση των εκπομπών στο πλαίσιο του κανονισμού για τον επιμερισμό των προσπαθειών.

(28) Η αντιμετώπιση της κυκλοφοριακής συμφόρησης και των υψηλών εκπομπών από τις οδικές μεταφορές είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της ποιότητας ζωής και για τη στήριξη ευάλωτων τμημάτων του πληθυσμού στη Μάλτα. Η χρήση των τακτικών δημόσιων οδικών μεταφορών έχει αυξηθεί μετά την επέκταση, τον Οκτώβριο του 2022, των δωρεάν τακτικών οδικών δημόσιων μεταφορών προκειμένου να καλυφθούν όλοι οι κάτοικοι της Μάλτας, αλλά έκτοτε στους δρόμους της Μάλτας προστίθεται επίσης καθημερινά ένας σημαντικός όγκος ταξινομημένων επιβατικών αυτοκινήτων. Ο τομέας των μεταφορών είναι η μεγαλύτερη πηγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στη Μάλτα που εμπίπτει στον κανονισμό για τον επιμερισμό των προσπαθειών. Μεταξύ 2005 και 2022 οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές αυξήθηκαν κατά 32 %. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση της κυκλοφοριακής συμφόρησης με την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών μαζικών οδικών μεταφορών για τη μείωση της χρήσης ιδιωτικών επιβατικών αυτοκινήτων, καθώς και μέτρα που αποθαρρύνουν τη χρήση ιδιωτικών επιβατικών αυτοκινήτων. Η αύξηση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των δημόσιων οδικών μεταφορών, για παράδειγμα μέσω της εφαρμογής ειδικών λεωφορειολωρίδων, και των αυξημένων επενδύσεων σε υποδομές ενεργού κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένων βελτιωμένων πεζόδρομων, θα στηρίξει μια μεγαλύτερη στροφή προς πιο βιώσιμους τρόπους μεταφοράς και θα διασφαλίσει την ασφάλεια των ανθρώπων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, μεταξύ άλλων για τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα.

(29) Οι ελλείψεις ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, καθώς και οι αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, παρεμποδίζουν τη μελλοντική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας είναι από

τα υψηλότερα στην ΕΕ, με σοβαρές ελλείψεις, μεταξύ άλλων, στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), τις τέχνες, τη διασκέδαση και την αναψυχή, τους κατασκευαστικούς τομείς, τμήματα του τομέα των υπηρεσιών, καθώς και μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα της υγείας και της μακροχρόνιας περίθαλψης και των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, το 64 % των επιχειρήσεων πιστεύουν ότι το τοπικό εργατικό δυναμικό δεν είναι επαρκώς προετοιμασμένο για τη μετάβαση σε ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα. Μολονότι βελτιώνεται και συνάδει με τον μέσο όρο της ΕΕ, η εκπαίδευση ενηλίκων εξακολουθεί να υπολείπεται κατά πολύ του εθνικού στόχου του 57,6 % για το 2030, με τους ενήλικες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο να συμμετέχουν σε εκπαίδευση με πολύ υψηλότερα ποσοστά απ' ότι οι ενήλικες με χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης. Η εγγραφή σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) παραμένει πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ και, σε επίπεδο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μόνο ένας στους τρεις σπουδαστές ήταν εγγεγραμμένος στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) το 2023, κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ποσοστό των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που είναι εγγεγραμμένοι σε μαθήματα STEM είναι ένα από τα χαμηλότερα στην ΕΕ (13,9 %), με μόλις 5,1 % στις ΤΠΕ, και ακόμη χαμηλότερο μεταξύ των γυναικών. Οι επίμονα ανεπαρκείς βασικές δεξιότητες υποδεικνύουν συστημικές ελλείψεις στο εκπαιδευτικό σύστημα. Λόγω έλλειψης κατάλληλα ειδικευμένου διδακτικού προσωπικού και αναποτελεσματικών πρακτικών διδασκαλίας και προγραμμάτων σπουδών, το σύστημα δεν καλύπτει επαρκώς όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία. Το ένα τρίτο των παιδιών ηλικίας 15 ετών δεν διαθέτει βασικές δεξιότητες στα μαθηματικά, την ανάγνωση και τις θετικές επιστήμες, ενώ περίπου οι μισοί μαθητές της 8ης τάξης (ηλικίας 12 έως 13 ετών) δεν διαθέτουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Παρά τις βελτιώσεις που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια, περίπου 1 στους 10 σπουδαστές εξακολουθούν να εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση ή την κατάρτιση, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο ήδη μεγάλος αριθμός ενηλίκων χαμηλής ειδίκευσης. Η ενίσχυση της ποιότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας, ιδίως με την ενίσχυση των βασικών δεξιοτήτων των σπουδαστών και της αρχικής και συνεχούς κατάρτισης των εκπαιδευτικών, καθώς και με την προώθηση της εγγραφής στην ΕΕΚ και στην εκπαίδευση ενηλίκων για άτομα με χαμηλή ειδίκευση, είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση των χαμηλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και τη μείωση της μεγάλης έλλειψης και αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων στον τομέα των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM), καθώς και της πράσινης μετάβασης.

(30) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το 2025 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να εφαρμόσουν τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ 2025. Για τη Μάλτα, οι συστάσεις 2, 3, 4 και 5 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ σχετικά με την ανταγωνιστικότητα, ενώ οι συστάσεις 4 και 5 συμβάλλουν στην υλοποίηση της δεύτερης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ σχετικά με την ανθεκτικότητα, και η σύσταση 1 συμβάλλει στην υλοποίηση της τρίτης σύστασης για τη ζώνη του ευρώ σχετικά με τη μακροοικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα που διατυπώνονται στη σύσταση του 2025.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Μάλτα να λάβει μέτρα το 2025 και το 2026 προκειμένου:

1. Να ενισχυθούν οι συνολικές δαπάνες για την άμυνα και την ασφάλεια και η ετοιμότητα, παράλληλα δε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα του χρέους σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 6ης Μαρτίου 2025. Να τηρήσει τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που συνέστησε το Συμβούλιο στις 21 Ιανουαρίου 2025, προκειμένου να τερματιστεί η κατάσταση υπερβολικού ελλείμματος. Να καταργήσει σταδιακά τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας. Να αντιμετωπίσει τους εναπομένοντες κινδύνους επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, να θεσπίσει την παρακράτηση φόρου στην πηγή επί των εξερχόμενων πληρωμών ή ισοδύναμα αμυντικά μέτρα, και να τροποποιήσει τους κανόνες για τις μη εγκατεστημένες εταιρείες.

2. Λαμβανομένων υπόψη των ισχυουσών προθεσμιών για την έγκαιρη ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, να διασφαλίσει την αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής (ΕΤΠΑ, ΤΔΜ, ΕΚΤ+, ΤΣ), αξιοποιώντας, ανάλογα με την περίπτωση, τις ευκαιρίες που προσφέρει η ενδιάμεση επανεξέταση. Να αξιοποιηθούν με βέλτιστο τρόπο τα μέσα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών που παρέχονται από το πρόγραμμα InvestEU και την πλατφόρμα «Στρατηγικές Τεχνολογίες για την Ευρώπη», με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να προωθήσει τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, μεταξύ άλλων με την αύξηση των δημόσιων επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη και την τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη, για παράδειγμα μέσω φορολογικών κινήτρων για την έρευνα και ανάπτυξη.

4. Να επιταχύνει την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας προωθώντας έργα μεγάλης κλίμακας και επενδύσεις μικρής κλίμακας στην άμεση παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας. Να μειώσει τη ζήτηση ενέργειας μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Να μειώσει τις εκπομπές από τις οδικές μεταφορές και να αντιμετωπίσει την κυκλοφοριακή συμφόρηση με την προώθηση ποιοτικών και αποτελεσματικών δημόσιων μεταφορών, την ενίσχυση των επενδύσεων σε υποδομές ενεργού κινητικότητας και την αποθάρρυνση της χρήσης αυτοκινήτων. Να καταργήσει σταδιακά τις επιδοτήσεις για τα ορυκτά καύσιμα.

5. Να ενισχύσει την ποιότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και τη συνάφειά τους με την αγορά εργασίας για την αντιμετώπιση των χαμηλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων, καθώς και της μεγάλης έλλειψης και αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων στον τομέα των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM), καθώς και της πράσινης μετάβασης, ιδίως με την προώθηση των βασικών δεξιοτήτων των σπουδαστών, της αρχικής και συνεχούς κατάρτισης των εκπαιδευτικών, καθώς και της εγγραφής σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εκπαίδευσης ενηλίκων για άτομα με χαμηλή ειδίκευση. Να ενισχύσει τη συμπεριληπτικότητα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Βρυξέλλες, 8 Ιουλίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

S. LOSE